

Opis źródła:

Fragment słownika wydanego przez amerykańską komisję do spraw migracji (komisję senacką) jako pomoc dla urzędników imigracyjnych. Urzędnicy mieli mieć prawo odrzucenia imigrantów o nieodpowiednim pochodzeniu więc poinstruowanie ich, które grupy imigranckie można zaakceptować a które nie było szczególnie istotne. Opracowanie słownika zlecono małżeństwu eugeników Danielowi i Eleonorze Folkmar. Daniel Folkmar (1861-1932) był wykładowcą antropologii a Eleanor (1863-1930) była doktorem nauk medycznych. Autorzy słownika pragnęli by urzędnicy ograniczyli lub zatrzymali napływ ludności, którą uważano za gorszą.

Miejsca wydania:

Dictionary of races Or peoples (Red. D. Folkmar, E. Folkmar), Washington 1911.

Treść źródła:

POLACY (dawniej nazywani Lechitami; często błędnie nazywani "Polack" w Stanach Zjednoczonych). Zachodni Słowianie, którzy dali nazwę dawnemu Królestwu Polski, obecnie podzielonemu między Rosję, Austrię i Niemcy. Są szczególnie interesujący w badaniach imigracyjnych, ponieważ Polacy zajmują trzecie miejsce pod względem liczby przybywających do Stanów Zjednoczonych, ustępując jedynie Włochom z południa i Żydom.

Pod względem fizycznym i społecznym Polacy znajdują się, tak jak geograficznie, pomiędzy narodami rosyjskimi Europy Wschodniej a narodami teutońskimi Europy Zachodniej. Nie są ani jednymi, ani drugimi. Językowo są Słowianami. Religijnie odrzucają Kościół rosyjski i w większości przynależą do Kościoła katolickiego. Politycznie i społecznie postrzegają Rosję jako swojego wroga, ale jest to głównie rozróżnienie historyczne. Trzeba jednak powiedzieć, że ich cywilizacja brakowała pewnych stabilnych cech, które wykazują narody bardziej na zachód. Ostatecznie, pod względem dziedzictwa fizycznego, Polacy bardziej przypominają "wschodnią" lub słowiańską rasę niż rasę północno-zachodniej Europy, choć prawdopodobnie zmodyfikowaną przez mieszanie rasowe od najdawniejszych czasów.

W bardziej technicznym języku Polacy zbliżają się do nordycznej (północnej) rasy Europy, choć wciąż są bliżej spokrewnieni z rasą wschodnią, szczególnie z tymi, którzy mówią dialektem mazurskim. Deniker umieszcza ich w rasie oddzielnej od obu tych grup i nazywa ich od głównej rzeki, "wiślańską". Uważa, że są nieco niżsi niż Litwini i Białorusini z rasy

wschodniej i nieco mniej szerokogłowi. Choć są ciemniejsi niż Litwini, Polacy są jaśniejsi niż przeciętny Rosjanin. Innymi słowy, wykazują więcej cech teutońskich i mało lub wcale cech azjatyckich Europy Wschodniej. Pod względem temperamentu są bardziej nerwowi niż większość ich sąsiadów. W tym względzie przypominają Węgrów z południa.

(tłum. M. Maleszka)

Słowniczek pojęć:

Rasa nordyczna/północna – Wysocy wąskogłowi blondyni o jasnych oczach, zdaniem amerykańskich antropologów najbardziej pożądana grupa białej ludności. Górować miała intelektualnie nad innymi grupami i być szczytem możliwości ewolucyjnych białej rasy.

Rasa wschodnia - Rasa szerokogłowa, zdaniem eugeników z tamtej epoki niezbyt bystra za to odważna. Część amerykańskiego społeczeństwa nie uważała przedstawicieli rasy wschodniej za prawdziwie białą.

Narody teutońskie – Narody w których dominuje rasa nordyczna – mieszkańcy Północnych Niemiec, Skandynawii, Wielkiej Brytanii, Holandii, i części Belgii (Flamandowie) oraz Francji (Normandczycy).

Wskazówki:

Tekst ten warto zaprezentować przy zajęciach poświęconych narodzinom eugeniki lub rasizmu naukowego. Przedstawia on amerykańskie uprzedzenia rasowe wymierzone w ludność polską. Warto też wspomnieć o powszechnym na przełomie XIX i XX w. negatywnym stosunku Amerykanów do powszechnego wśród Polaków katolicyzmu.

Pytania do źródła:

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy):

1. Na jakie cechy Polaków zwracają uwagę autorzy słownika?
2. Jaka jest ocena rasy Polaków przez autorów słownika?
3. Czy Polacy są więc według autorów w pełni wartościowymi imigrantami? Czy może jedynie nieco lepszymi od ich sąsiadów ze wschodu?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Jakie inne grupy ludności nie były mile widziane wśród imigrantów do USA?
2. Czemu Polacy wyjeżdżali tam tak licznie?
3. Jakie inne przykłady szowinistycznych nastrojów w USA można wymienić?

Literatura pomocnicza:

M. Jones, *Historia USA*, Gdańsk 2002. (Szczególnie: s. 496-502).

Najważniejsze cezury:

1921 – Uchwalenie ograniczeń w imigracji do USA. Od tej pory z każdego z krajów mogły przyjeżdżać jedynie niewielkie grupy migrantów. Przy czym limity dla krajów „teutońskich” były znacznie wyższe niż dla innych państw (z zamieszkanego przez Niemców Wolnego Miasta Gdańsk mogło legalnie przyjechać 300 osób rocznie a z Chin zaledwie 50). Trzy lata później normy te zaostrożono jeszcze mocniej.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Mateusz Maleszka